

GOSPODARJENJE V LETU 1985

Pričakovanega uspeha ni bilo, »velikani« v krizi!

Leto 1985 viškemu gospodarstvu ni prineslo pričakovanega in potrebnega gospodarskega uspeha. Podatki iz zaključnih računov sicer kažejo visoke številke in dokajšnje stopnje rasti, upoštevanje inflacije in že malce podrobnejša analiza doseženega pa marsikaj izniči. Ob tem so v krizi trije viški industrijski »velikani« - v Hoji in Iliriji Vedrog so imeli izgubo (TOZD Stavbeno mizarstvo, TOZD Žaga Škofljica in TOZD Ilirija), v Tobačni tovarni Ljubljana pa so ugodne finančne rezultate dosegli ob nadaljnjem padanju količinskega obsega proizvodnje in izgubljanju tržnega deleža. Količinski obseg proizvodnje je lani stagniral (in padel v Tovilu, Plutalu, KIG, Iliriji Vedrog, Zmagi, Tobačni tovarni in Tiskarni, čeprav v teh podatkih ni povsod dosledno upoštevana sprememba strukture proizvodnje - prehod od enostavnejših k zahtevnejšim izdelkom, večji delež vložnega znanja), po nekajletnem vzponu je padel izvoz (v primerjavi z letom 1984 za 17 odstotkov, konvertibilni celo za dobro petino)

Celotni prihodek viškega gospodarstva je lani znašal že skoraj 140 milijard dinarjev (indeks 184) in se je nadpovprečno povečal v obrti (indeks 223), gozdarstvu (218) in v finančno poslovnih storitvah (199), padel pa v trgovini (178), gradbeništvu (177) in kmetijstvu (172). Zanimivo je, da je viško gospodarstvo kar 2,2 odstotka celotnega prihodka doseglo z obrestmi (v letu 1984 le 1,6 odstotka)! Tako so znašali prihodi od obresti dobre tri milijarde dinarjev, izdatki za obresti pa skoraj 5,5 milijard dinarjev (akumulacija gospodarstva pa 6,6 milijard dinarjev)! Ob upoštevanju spremembe obračunskega sistema, se je primerljivi dohodek povečal za 90 odstotkov (podvojil v industriji, za dve tretjini večji v trgovini), svojo pot pa je ubrala delitev ustvarjenega dohodka.

Mimo sprejetih usmeritev so v organizacijah zlasti v zadnjem četrtletju bistveno več sredstev namenili za osebne dohodke in skupno porabo delavcev in tako znižali delež akumulacije v

dohodku s 30,4 odstotka v prvem kvartalu na 23,5 ob koncu leta. Tako so realni osebni dohodki kar za 7,5 odstotka večji kot leto poprej, v globalu pa niso posledica boljših rezultatov, ampak marsikje ugodnejših cenovnih razmerij in kratkovidnih poslovnih odločitev.

Štiri organizacije so leto zaključile z izgubo (tudi SCT TOZD Opekarne), število zaposlenih se je povečalo za odstotek, stopnja odpisnosti opreme se je za malenkost zmanjšala (oprema je odpisana skoraj 79 odstotno, v industriji 82, v predelavi kemičnih izdelkov 96 odstotno!), krepko so, zlasti v industriji, narasle zaloge.

Ob takšnih izhodiščih in upoštevanju negotovosti zlasti pri uvozu ni pravega optimizma niti v začetku leta 1986. Kljub nizki primerjavi v letu 1985 štart pretirano ne navdušuje. Januarski izvoz je sicer sorazmerno visok tudi zaradi taktičnih odločitev nekaterih izvoznikov, ki si v letu 1985 niso želeli ustvariti previsokega izhodišča, zato pa količinski obseg proizvodnje ostaja na lanski, torej sorazmerno nizki ravni. Krepka odstopanja od plana ugotavljajo v šestih od 26 industrijskih organizacij, lanskega obsega pa v prvih dveh mesecih niso dosegli v devetih OZD. Tak količinski obseg proizvodnje je odsev resnih (zlasti prodajnih) težav v Avtomontaži TOZD Utensilia, Iliriji Vedrog TOZD Ilirija, Emoni IPKO Zmagi, TTL TOZD Proizvodnja in SGP Grosuplje TOZD Gradbeni polizdelki. Kratko obdobje dveh mesecev seveda ne daje osnove za jasnejše napovedi do konca leta, bojzani glede zagotavljanja repromaterialov iz uvoza, breme visokih obrestí in vse težje razmere na trgu pa kažejo, da so pravilno ravnale tiste OZD, ki so posvetile dovolj strokovne pozornosti pripravi srednjeročnih planskih dokumentov in ponovni preveritvi svojih proizvodnih programov. Kljub temu, da spremembe niso možne čez noč, si lahko uspešnejše poslovne rezultate v daljšem časovnem obdobju obetajo le prodornejše in učinkovitejše organizacije združenega dela.

S. D.

Živahna gradnja obrtnikov

Obrt dobiva v viški občini vse več možnosti za razvoj. V industrijski coni ob Koprski cesti bo s prihodom lepšega vremena pričela z gradnjo večina od dvanajstih obrtnikov, ki imajo na voljo približno deset tisoč kvadratnih metrov prostora. Šest delavnic bo predvidoma končanih že letos. V bližini načrtuje gradnjo svojih novih proizvodnih prostorov Pohišstvo iz Rožne doline, ob njem pa bo še ena ali dve obrtni delavnici.

Tudi v industrijski coni VP-4 ob Plutalu je dober hektar zemljišča namenjen obrtnim delavnicam, ki jih bo okrog petnajst. Za razgrnitev so pripravljene že spremembe in dopolnitve zazidalnega načrta za to območje, večina zemljišč je oddanih, tako da so lahko investitorji pričeli s pripravami na gradnjo.

Vzporedno tečejo priprave na komunalno opremo zemljišč, ki mora biti dokončana najkasneje v začetku leta 1988. V neposredni bližini pa bodo gradile štiri gospodarske organizacije združenega dela in sicer Iskra DO IEZE TOZD SEM, IMP DO IZIP TOZD Tehnomont, Novost in Astra ARS Inženiring.

Gradbeno podjetje Grosuplje že zbira prve interese za nakup prostorov v takoimenovanem Centru drobnega gospodarstva, objektu ob Tržaški cesti, ki bo namenjen predvsem mirnim dejavnostim, opravljanju intelektualnih storitev, v prtiličju pa tudi kakovostni prodaji najrazličnejših vrhunskih izdelkov. Projektiranje objekta že teče, začetek gradnje je predviden v juliju, že sredi aprila pa bo dokončno izračunana cena kvadratnega metra poslovne površine.

Izjemno prodorna Obrtna zadruga Galeb, ki ima sicer sedež v Izoli, v Ljubljani pa poslovno enoto, pa se zanima, da bi v tem srednjeročnem obdobju ob Centru drobnega gospodarstva zgradila podoben objekt, v katerem bi organizirali mirno proizvodno dejavnost in trgovino.

Živahna bo tudi investicijska aktivnost ob drugi vpadnici, torej ob Dolenjski cesti. V industrijski coni RP-2 so praktično vsa zemljišča oddana, deloma pa že dograjeni objekti Semenarne ob coni in Integrala DO Viator Tovorni promet TOZD Ljubljana. S pripravami na gradnjo so sicer najdlje v DO Proizvodno-distribucijski center kemije, zemljišča v tem območju pa so si zagotovili še Ilirija Vedrog, Cestno podjetje Ljubljana, SOZD Mercator KIT DO Ljubljanske mlekarnice, Merkur Kranj in IMP DO Livar TOZD Livarna barvnih kovin. Tudi tu pa je precej zanimanja za površine, namenjene zasebnemu delu drobnega gospodarstva. En niz delavnic bo namenjen galvanizerjem, ki se dogovarjajo o skupni postavitvi čistilne naprave, v drugem nizu pa bodo lahko gradili svoje delavnice predvsem obrtniki, ki se ukvarjajo s predelavo kovin in plastike, pa tudi drugi, ki imajo kakovostne razvojne programe. Ta industrijska cona bo komunalno opremljena najkasneje v letu 1988.

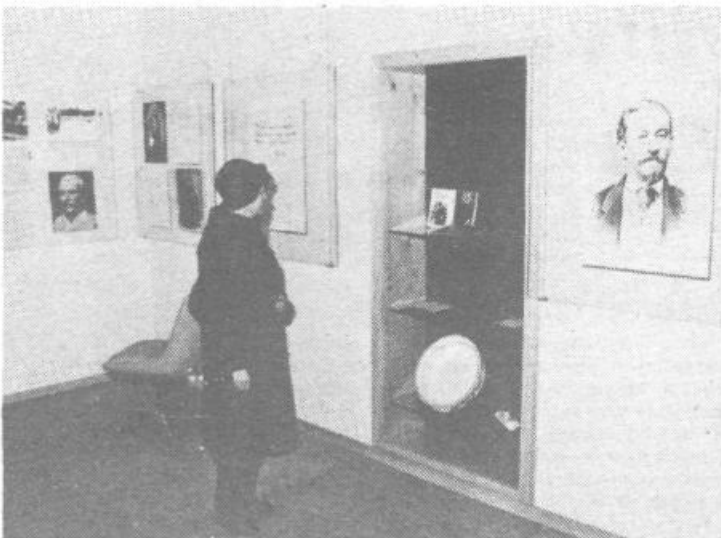
Za gradnjo na vseh navedenih območjih so obrtnikom zagotovljene tudi dodatne davčne olajšave, tako da je s strani davčne in prostorske politike v naši občini drobnemu gospodarstvu zagotovljena ustrezna podpora in vse možnosti za nadaljnji razvoj.

Srečanja se je udeležil tudi Wilhelm Stritar, vnuk našega pisatelja, ki živi v Avstriji. Na posnetku z Josipom Vidmarjem spremlja prireditve.

Takole izgleda obnovljena Stritarjeva kašča, ob kateri so se zbrali številni domačini in gostje.

Laščani so se izjemno potrudili tako pri zbiranju arhivskega gradiva kot tudi pri ureditvi spominskih sob v Levstikovem domu. Obiskovalci se tako lahko seznanijo z delčkom kulturnega izročila v Stritarjevi in Levstikovi sobi.

sob Levstika, Stritarja in Trubarja. Ob tej slovesnosti je Janez Gruden predsednik KUD Primož Trubar povedal naslednje: »Slovesnosti v spomin na Josipa Stritarja obeležujemo delovno, saj vsa organizacija sloni na ramenih amaterjev. Spomenike iz preteklosti je treba čuvati in mladim predstaviti pomen in delo velikih mož naše dežele. Veseli smo številne udeležbe gostov in domačinov. Za nas je velik uspeh, da smo obnovili sobe in brez pomoči številnih delovnih organizacij, ki so nam pomagale zagotovo ne bi uspeli. Najtežje pa je bilo prepričati vse, tudi nas same, da potrebujemo kotiček, kjer bi prikazali nekaj iz naše zgodovine.«

Prireditve v Stritarjevem tednu so se po otvoritvi spominskih sob nadaljevale z literarnim večerom v Levstikovem domu, ki ga je organiziralo Društvo slovenskih pisateljev.

ALEŠ FEVŽER

TRUBARJEV DINAR

žiro račun:
50101-645-62158
ES Velike Lašče